

Изази Суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ за годину ф. 6, за по године ф. 3, за четврт године ф. 1 и 50 новчића.

За АУСТРО-УГАРСКУ за годину ф. 6, за по год. ф. 3, за четврт године ф. 1 и 50 новчића.

За СРБИЈУ за годину ф. 7 за друге земље ф. 8.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Претплата шаље се у плаћеним писмима непосредно административном Главнокомандујућем на Цетиње, а може се и картом упутницом на пошту у Котор. Дописи шаљу се уредним. Рукописи се не враћају.

За огласе плаћа се од реда 5 новч. За огласе веће и на дуже вријеме мање.

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Цетиње, 3. Августа.

Пошто Црна Гора објави рат Турској, аустријска влада предузе мјере према објема странкама ратујућим које је захтјевала најстрожија неутралност, чим се признавала Црна Гора као ратујућа странка, дакле и рат се признавао као законит, и Црна Гора потпуно слободна и независна од друге ратујуће странке и њој међународном саобраћају потпуно равна.

Овај положај, ког је Аустрија заузела према црногорско-турском ратовању, дао је повода, да се узме у публицистици у претресивање независност, суверенство Црне Горе.

Међународно суверенство једне државе састоји се у искључивости и независности њене врховне власти од спољашњег утјела, а да једна држава као суверена ступи у међународне одношаје и договоре, главни услов лежи у унутрашњем устројству њеном, јер од овога зависи моћ располагања њене највише власти.

Полазећи с овога гледишта, никад се није могло излећи у ничијем мозгу питање о међународном суверенству Црне Горе, који познаје историју ове државе и њено унутрашње устројство државно.

А најмање може бити озбиљнога говора о суверенству Турске над Црном Гором, које је негација сваке слободе у спољашњем међународном саобраћају дотичног васала.

Црна Гора није никад стала у таквом одношају према Турској, нити Турска може икакав чин изнијети, одкуд би се могла и из далека надозрети ма и сјенка тога суверенства.

Напротив историја Црне Горе свједочи, да је турска намјеравала по толико пута, да утаси независност и одузме самосталност Црној Гори и да ту намјеру постигне, подизала је толике војне на малашну Црну Гору, која је помоћу Бога, својих непријатељних врхова и јунаштва својих синова, а у новије доба мудријем настојањем наше владе, сваки пут ту опаку намјеру осујетила.

Али коликиња у Јевропи познаје Црну Гору и њену историју? Било је случајева, да су се људи изобразени чудили, кад би виђели Црногорца облика као другог човјека, а мало се ко могао одважити од страха, да на ове стране путује, и ако се нашао који поштени човјек, да се упознао са истином, и Јевропи је саопштио, није му се вјеровало: такве је услуге Јевропи чинила нашијем непријатељима продана штампа!

Па је ли чудо, што «Н. слоб. Преса», која толико служи турским интересима у Јевропи, доноси расправу од берлинског свог дописника, који наводи у међународноправној литератури основа тврђењу, да суверенство Црне Горе није неспорно? Али ако је истина да је скоро све досадашње знање о прошлости и садашњости Црне Горе извирило из пристрасности и непријатељства према истој, и ако је тек сада почела просијавати у јевропеку књижевност свјетлост сврху Црне Горе, може ли се тражити у међународноправној науци штогод поуздано и одређено у погледу Црне Горе, прије него се напоји с бистријех извора истине?

Са свијем тијем, пошто је берлински публициста пребрао сву књижевност међународноправну, није могао наћи ништа, чим би могао пољуљати стуб, на ком се уздиже суверенство Црне Горе, до уговора мира, којим је закључен црногорско-турски рат г. 1862.

Да неговоримо о доброту уговора, потписаног под притиском опасности, прјетеће сопственој егзистенцији као независне државе, ми би смо хтјели запитати пресиног публицисту, зна ли, да ли се иједна точка тога уговора у дјело привела?

Ал' ставимо и да су се и остварили захтјеви турски, у томе уговору примљени, наиме, да је турска збиља добила право, да из Арбаније преко земљишта црногорског удари пут у Херцеговину, зар би тај сервитут, — јер другчије ово право Турске правна наука неби знала именовати, — могао уништити суверенство једне државе? Или зар неби био ово један од оних модалитета, које подноси државно суверенство?

Најпослије, исти уговор мира, којим би се хтјело оборити суверенство Црне Горе, утврђује га и пред свијетом открива. Уговори мира по превосходству су уговори међународни, а међународни уговори предпостављају са свијем независне и равноправне странке уговарајуће!

С тога и Кледен, на ког се позивље и највише оснива речени публициста, не говори да је речени уговор лишио суверенства Црну Гору, него само да је тијем миром Црна Гора признала суверенство портино „defacto“, дакле не формално изрично, што је несмисао у писанијем уговорима; с тога се и исти публициста неусуђује даље него ставити независност црногорску у питање, и закључити да није «неспорна».

Но са свијем да је берлински публициста пријатељ «Н. сл. Пресе», ипак осјећа, да му није тако чврсто земљиште «спорности», на које се ставио према независности Црне Горе, те при свршетку велика суверенство Црне Горе може бити једно фактично стање, али да није дјело међународно припознато.

Срећом постанак Црне Горе дјело је дугог хисторичког процеса, те и највећи легитимисти неби могли одрећи законитост овој држави, јер њен зачетак ниције право није повриједио, пани Турске, јер се никад преко Црне Горе није простирало.

У осталом суверенство сваке државе извире из воље и снаге њене, и оснива се на животу државном и овај га само условљава; а што се тиче признања међународног, оно је потребито тек у саобраћају међународном, али по највећијем учитељима међународног права, и по самој пракси међународној, оно не мора бити нарочито и изрично; има више случајева у историји, где се суверенство са свијем нове државе признаје и ћутке, а овакво признање Црна Гора је давно знала стећи у међународној заједници.

На гласове о примирју «Исток» од 25. Јула овако одговара:

Не може се рећи да је Србија лакоумно ушла у рат. Педесет година озбиљно се спремао на рат за ослобођење, и тврдо увјерење сваког поштеног патриоте бјеше, да се Србија не може развијати нити постојати без своје мисије. Но та је мисао постала снажнија, добила је своју конкретну форму за вријеме кнеза Михаила, који је погинуо од зликовачке руке, али му је Србија над гробом кликнула: — «Твоја мисао погинути неће»!

Мала Србија, знајући какву мисију има да изврши, преворила се у војничку државу. Јевропа и источни народи рачунаху с њом као са југославенским Пијемонтом. А бора у Босни и Херцеговини није могла да не задеси и Србију, која је већ више пута анатемисана, што у рат није загазила, кад се и онако мора једаред рјешавати бјело или црно, слобода или смрт.

Није се рат онако тек преко ноћ решио. Годину дана ломила се и влада и скупштина, годину дана владала Србије савјетовао се са својом владом и народним представништвом, годину дана живаво се Србија спремао, изложивши се свијема материјалним неприликама, и после годину дана сазрео је чврст, озбиљан и гвозден закључак, да се ратује за слободу браће.

Да боме да су се узимале у вид све тешкоће ратне. Можда се ђаво сликао и црњи него што је у ствари. Па ипак се пошло напријед!

Како да се онда несмијемо чифутској журналистици, што сад, кад ратна срећа није још ниједну војску учинила надмоћнијом, што већ сад снјева о некаквом примирју! Нема примирја, док мач не ријеша историјом и околностима постављену алтернативу: — или ми или Турци!

Србин се за ослобођење Шумадије борио петнајест година, Херцеговина се држала годину дана, док није дочекала да и књижевине исучу мача, Србија није сретна са таквим патриотизмом, што би клонуло при првој неприлици, у којој је све тврдо увјерено, да коначно мора побједити праведна ствар, и да ваља мушки војевати, ако се хоће да се нешто извојује.

Тако је Србин научио од својих стarih. Њега ће прије срећа него невоља еломити.

Немојте мислити да смо ми ђеца, што се играмо рата. Знамо ми оцијенити и како би било онда, кад неби ствар испала по нашој жељи, — знамо ми врло добро, да ми можемо много мање изгубити него што можемо добити.

Доклен год је крви у мишице, дотлен су хартије ништарија. Али се неплашимо ни хартија.

Преглед новина.

Из Москве пишу «Руск. Миру»: «Ушљед побједе књаза црногорског Николе у десет московских храмова, по жељи народа, држало се благодареније; за српскога главнокомандујућег М. Г. Черњајева и за српско-црногорску војску често се у Москви држе молебни. Неки московски свештеници каживали су ми, да таквога сачуства к Славенима никад нијесу могли очекивати, да и у кримском рату у ријетко је ко тражио да се држи молебан а сада не само у празничне, него и у работне дане моле, да се држи молебствија и све за српску и за црногорску војску. При оваквом народном сачуству Срби се немају чега бојати, народ руски неће их оставити, и не пазећи на жељу западне Јевропе, неће их жртвовати својим враговима.» Исти лист пише: «Из Београда пишу нам, да је ушљед преговора српске владе са грчком, гледе закључења савеза ратног, грчка влада послала у Србију унука познатог грчкога јунака, г. Колокотрониса, који је већ дошао у Србију и налази се код књаза Милана. Срби су примили грчког преставника најодушевљеније. Свуда гдје год би промолго г. Колокотрони, разлијегали су се усклици: «Живно Цар Ђорђе

и Олга; живно Царевин Костантин; живила Грчка!»

«Дирито», орган италијанске владе, доноси један чланак, у ком се говори о положају, ког Италија заузима према истом питању, из ког шљедна мјеста доносимо:

«Да су Срби и Црногорци, занета сјединили њихове силе или барем прикупили оне из балканског устанка — одржали коју велику побједу над турском војском, коју важну стратегичку тачку добили, као на пр. Софију, ослободили од Турчина Босну, Херцеговину и по могућству Бугарску, питање би простије и лакше изгледало.

«У Београду као и на Цетињу, јевропска се дипломатија боље слуша, него у Цариграду, тамо би се дао чути глас разлога, овђе би говорио глас страха, те се могло замислити једно помириљиво рјешење, које би задовољило и побједитеља и побјеђеног.

«Али се другчије догодило барем кад је рат одпочео. Турска војска, боље оружана и бројем јача и боље дисциплинирана, надјачала је? У Цариграду се узвишују турски успјеси и запаљује се одушевљење вјернијех као у освајачким временима. Наука о фатализму каа што плаши тако изненада одушевљава.

«А ако би с побједе у побједу судбина Србије и Црне Горе у опасност дошла? Примирје је сигурно највиша потреба, да се Јевропи вријеме остави да исправи рачуне, који јој нијесу право испали. О овоме неће бити мучно да се разне веле-силе споразуме, користујући се — што се турске тиче — султанове болести, која жалосна ваљда смртно изгледа.

«Остаје сазнавање да је мучно наћи једно сходно рјешење: јер је јасно, да Јевропа не може ни помислити на status quo ante bellum, пошто се толико измучила, више од године дана за устанике у Турској.

Пошто се напомиње, да је меморандум Румуније мало пријатно примљен од велевласти, и како је сумњив и неопредјелен рад Грчке, чланак се овако закључује:

«Између свијех рјешења источнога замршаја, најбоље се чинише оно што се толико пута кунало, наиме остварење које друге независне државице, која би тежњала нечијем и у исто вријеме бруталној самовољи турској на пут стала. Тако се је створила Србија, Румунија и Грчка; сад се могло помислити на остварење једне Босне, Херцеговине и ваљда једне Бугарске.

«Рјешење је јачачко популарно у Јевропи било. У Русији се миловало ради крвног сродства; у Француској ради оне племените симпатије, ријетко замијенене којом су угњетени народи увјек усрећивани били; у Инглешкој као најбољи начин за рјешење опаснијих тежња. У Аустро-Угарској ово се рјешење држало као најмање зло, а Немачка показивала се и ваљда је била равнодушна.

«Ово рјешење нађе пак највеће симпатије у Италији. И наравно је. Политичкијем разлозима сљедоваху високи морални разлози. Ми, прворођени оног народног начела, који је ratio juris модернијех држава, морамо као по нагону остварење покренути. Ње год се могу независне народности устројити, ту је наше мјесто природно; пошто су се на балканском полуострву племена тако измјешала, ништа није боље него конфедерацију независнијех државица, које и ако неби могле заједно живјети, али могу и морају тражити општу обрану.

«У мишљењима другијех влада надмоћније имаху разна политичка мишљења, која на разни начин у опрјеку стоје с овом управном мишљу. Напротив, по ономе што ми знамо из писане већ јавнијех, влада је талијанска настојала да сва ова мишљења надвлада популарна мисао, умиритељка, најкориснија, јер је најправеднија.

«Ми незнамо још извјесно докле су мисли талијанске владе, које су, да тако

кажемо у савјести свију народа, — одобре-
на наше код осталих власти. Али ме-
ђутим узимљемо називање иницијативу, ко-
ја нам се чини подобна правим интереси-
ма Италије и образованости. Нови замр-
шјаји могу промјенити мисли и тежње по-
литике, али ће министарству Депретино-
вом остати увјек заслуга, да је одма без
великог страховања, као без опасне смје-
лости, узело мјесто најподобније земљи, ко-
ја највећу корист има уздржавањем ми-
ра.

«Ми не знамо дали су каснији дога-
ђаји измјенили мишљење италијанске владе
као што из дипломатичких списа, који
су енглеском парламенту понешени, из-
гледа. Ратна срећа није за цијело сама
измјенила одношаје између вазалних или
поданичких покрајина и Турске, и између
ове и велевласти. Ова
популарна мисао могла би дакле
почасти бити од дипломата; Турској
нек је доста да је спасила или боље опо-
равила част оружја; нек Јевропа-сад окр-
рене све своје мисли на спасење интере-
са народа, који су интереси једног трају-
ћег мира, и плодносног и Турској, којој
треба дати времена да сврши једну муч-
ну и спасоносну еволуцију».

Ми ћемо се можда на овај чланак
поврнути.

«Ведета» један бечки војнички лист
о ратовању црногорског паше:

«Кнез Никола сабра своју војску на
окуп на јуначки стаде гонити турске че-
те по вису јужно од Врбнице крај Вучја-
Дола, и чекаше у обрнутом фронту, да
наш удари Муктар паша, који овај пут
обиђе душки кланац, те преко Биљана у-
пути своју војску, у намјери, као што на-
пријед мишљаше, да ту потуче црногорс-
ку главну војску и да јој пот пресече по-
вратку и сабије у душки кланац.

«Али, као што сви извјештаји кажују
тај добро смишљени стратешки маневар
тога турског војсковође не испале му за
руком — тактиком, вјештином надмаш-
нига црногорске трупе. Црногорци уреди-
ше свој фронт пред дољачом једном, која
се тамо дала од југозапада према сјеверо-
истоку, па ударише најприје ватром из то-
пова и пушака, а чим непријатељу почи-
нише доста јада и штете, латинше се од-
мах свога свијетлога оружја, мача и хан-
чара, те сасвим сломише Турке и ишћера-
ше доле са висова, које ови мало час за-
узели бјеху тешком муком и с големим
губитком. Да је победа црногорска сасма
одлучна и велика, показује осим другог и
то, што Осман-пашу жива ухватише а Се-
лим-пашу посјекоше и с овим још много
других турских командира и штабских о-
фицера, као и то што отеше пет крупних
топова, оружја, муниције и хране».

Затим говори «Ведета» о битци у клан-
цу код Бишине, и о вјештини стратешкој
кнеза Николе, нарочито што се тиче ње-
говог добросрачунаог узмицања. «Кнез
Никола, наставља «Ведета» добро је знао
кад би Турке код Бишине и сузбио, да би
се морао све с нова и с нова борити док
би ту престолницу од Херцеговине, Мос-
тар освојио. Вазало је дакле војску Мук-
тарову са свим побједити, па да не буде
више крвављења око освајања те вароши;
а то је могло бити само тако, кад турски
врхован фелерал далеко од наслона за
своје операције са свим буде потучен и го-
нећи његову потучену војску, Црногорци
се као што ваља ухасне том побједом. По
томе дакле држимо ми (т. ј. «Ведета») да
је бојна зајевница она код Бишине било
вјешто испланирано црногорско ратно лу-
каство: да наведу Муктар-пашу да ухити-
ри у поберу за Црногорцима и на послед-
ки удари на њих на оном мјесту, које
је угодно за начин ратовања црногорског
— отуда и испале повољан успјех оружја
кнезу Николи, који је успјех заиста сваког
изнепадно. Том побједом код Врбнице
и Вучја-Дола констатовано је, посвједоче-
но, без сваке сумње, тактично надмоћније
Црногораца над турском војском, и по
тим очевидним доказима држимо ми: кад
Муктар-паша са 18 табора своје извјесно-
не војске није могао да савлада 6000 ус-
таша Херцеговаца, сад ће још мање моћи
надјачати до 20000 војника, ту боље уре-
ђену бојну силу; осим ако се какво чудо
збуди, а чудеса данас ријетко бивају».

Из «Заставе».

П Л А В А К Њ И Г А

у којој је саопштена прешипка енглеског
гавинета у погледу источног питања изме-
ђу осталих докумената доноси шледећи:

57. Јуна послао је лорд Дерби сире
А. Буханану шледећу депешу: «Аустриј-
ски посланик посјетио ме данас и опетовао
ми је главни дио једне депеше, коју је
примио од грофа Андраша. У њој се вели,
да се по његовом мишљењу не да извести и

деја о аутономији Босне и Херцеговине, те
се наводе у краткој разлози, који су га
довели до тога закључка. На првом мјесту
— рекао је гроф Андраши — да се томе
противе саме околности земље. Он је у
сваком селу да имаде Хришћана и Мусул-
мана, те би крај садашња стања чувства,
покупе, да се уведе буд каков облик само-
управе, произвео рат између двију вјера,
који би се свршио знаменитим уништењем.

С друге стране да би онда и друге
провинције, и Бугарска, која је зрелија за
самоуправу, то исто захтјевала, ушледе
чега би се устанак разграпао, на мјесто
угушио.

Давиши такову концесију усталом
провинцијам, такођер да се неби дале
уздржати ни Србија ни Црна Гора. Те
кнежевине да се спремају за рат, не да
за ове двије провинције извојују аутоно-
мију, већ да их себи придруже.

С друге стране, порта покретом срп-
ског и црногорског оружја, да неби
хтјела повући своју војску, јер је увјере-
на, да би то, на мјесто да покрет локали-
зира, само томе служило, да се он ра-
шири.

Гроф Андраши опазно је даље, да
се слаже с мојим мишљењем, да би устали,
кад би били потучени, били задовољни са
предложеним већ реформама, предпоставив,
да би се већ дала довољна јамства за
њихово изведење. Придлози, који прекора-
чују те реформе, мисли он, да би имали
шледеће штетне пошљедице.

1. Порта — тако се мора очекивати,
— укратила би своју приволу, а то би
само ојачало и ободрило фанатичку стран-
ку у Цариграду.

2. С друге стране били би и усташе
ободрени да повисе своје захтјеве, те би
мање него икада хтјели слушати савјете.

3. Одвише је вјероватно, да би се
покрет, који је сада ограничен на Босну
и Херцеговину, разграпао по читавом о-
томанском царству у Јевропи.

Из свих тих разлога мисли гроф Ан-
драши, да би боље било, да се чека док
се догађаји разбрине, прије него се по-
купа нова дипломатичка акција, која неби
могла уродити никаковим користним ре-
зультатом те би само компромитирала на-
шу будућу политику.

То је — тако рече гроф Бајет —
само особно мишљење грофа Андраша. Он
да га не може приопћити службено као
мишљење аустријске владе, пошто га цар
још није одобрио. Али гроф Андраши да
би ипак желио, да га ја знам. Аустријска
влада — рече гроф Бајет — да би се же-
љела с нами код свакога корака посавје-
товати и да би настојала енглеску владу
приближити Русији.

Аустрија, акопрет се је садање пи-
тање више тиче него ли икоје друге вла-
сти, да неби жељела пријечити основе,
која би могла сјединити кабинет енглески
и руски».

За овом депешом долази једна друга
депеша, коју је итега дана послао лорд
Дерби сире А. Буханану, те коју такођер
саопштавамо дословце:

«Депеша грофа Андраша, коју вам
приопћих у мојој првој депеши од данаш-
њега дана, протезала се је на једну депе-
шу, која је прошлога Октобра била по-
слана аустријском посланику у Петроград,
и у којој се појединачно наводе приговори
аустријске владе против аутономије Босне,
какову уживају кнежевине Србија и Црна
Гора. Гроф Бајет прочитао ми је дотична
мјеста, која овђе слиједе:

«Ако се пусти с вида чин, да би
предлог ишао далеко преко онога, што се
може задовољити од порте, онда се он не
чини практичним. Управљао ко му драго
новом државом, он би сигурно стајао пред
таквим запрјекима, за које се смјеје рећи,
да се не даду свладати. Кад би његови по-
сједи остали ограничени на Босну и Хер-
цеговину, тешко је представити, како би
полунезависан кнез, који би имао владати
са 600,000 Мусулмана и по прилици са
исто толико Хришћана, могао своју задаћу
рјешити да задовољи оба дијела.

Он би био присиљен основити се на
потпору или првих или других, те би не-
двојбено на једној страни изгубио што би
на другој добио. Кад би се с друге стра-
не предложило, да протегне над Босном
власт српског или црногорског кнеза, то
му неби преостало никакав избор; он би
морао Мухамеданце жртвовати ради стра-
ха, да ће се против његовог господарства
подићи његови старији поданици. Што се
тиче мисли, да се влада Босне подјели
нашледећом и quasi неодвисном паша, као
што је египатски подкраљ, то нема никак-
вога разлога држати, да би то средство,
кад би се извело, поправило стање раје.

Ко поље познаје нутарње одношаје
Босне и Херцеговине, признати ће, да су
те земље ради великог религиозног непри-
јатељства, мање но већина других способ-

не за аутономни положај, какав имаду о-
бе вазалне државе порте. Дочим у тим
објема покрајинама манкају са свиме по-
требити увјети за такав положај, имаде с
друге стране турско царство земаља, је-
ти увјети постоје. Тако је на примјер Бу-
гарска скоро чекључиво напуштена хриш-
ћанском народности, која је мирољубива,
која се занима пољоделством и којега је
узтрајност извојевала већ народну цркву.

Узмиши с тога, да се Босни даде
аутономна влада, то ово сретство не само
неће имати моћи, да излијечи тамо посто-
јећа зла, већ ће и околност, да је та ау-
тономија дана ушледе једноставног развоја
снаге, другим земаљама привидно дати
право, да захтјевају сличну концесију. За
то би пружање неодвисности и самоуправе
Босни и Херцеговини било чин морал-
не силе за Бугарску, да слиједи начин
дјеловања, који је получио такове успјехе
за њене сусједне покрајине. Такав при-
мјер био би сигурно бодрилом за читави
исток. Више је него вјероватно, да Руму-
нији неби преостало други избор него да
захтјева подпуну независност.

Би ли српски и црногорски кнез
могли уздржати свој углед над својим
поданицима, кад неби гледали задовољити
једнаки положај? Двојбено је, би ли у са-
мој Грчкој која влада била доста јака, да
одврати народ од учествовања у рату, ка-
да искуство докаже, да су слаби напори
били окружени толиким успјехом.

Ријечју, у депеши се наставља разла-
гање, да би основа о аутономији Босне и
Херцеговине, кад би се извела, служила
само томе, да се уздрма до темеља све,
што је вриједно жељети да се учврсти. Је
ли икада било случаја, у ком се може
лијечење назвати горим него болест, то
да је овај».

Са бојнога поља.

Цетиње, 4. Августа.

Црна Гора слави другу Вучијдолску
побједу, а оружје српско у рату за осло-
бођење укупног народа српскога други
велики успјех над непријатељем! Од зна-
менитог 16. Јула, непријатељ је сакупљао
у Подгорицу што год је снаге могао, да
се одржи у нападању, ког је одма из по-
четка турска војска противу Црне Горе
са стране арбанашке предузела, и да о-
свети велики пораз, ког је претрпио у пр-
вом великом покушају на Куче. И пошто
је присио Махмуд паша су неколико та-
бора војске, и пошто су Зебечци из Азије
придошли, и пошто је знамените силе, до
20,000 војске сабрао, прошлога понеђе-
љника непријатељ по други пут удара на
Куче и ево што говоре наша брзојавна
извјешћа о успјеху овог великог боја из
главног стана г. Божа Петровића: «Данас
би најкрвавији бој, што се може замисли-
ти. Јутрос нови паша (Махмуд) са свом
војском крену на Медун и Куче тајном,
комором и с намјером да замрдне и један
пут с Кучима сврши. Наша их војска нај-
прије пропусти, а по позне удари, сломи,
поћера, посече. Бој је раздвојила ноћ и
то више саме Подгорице. Погибија се тур-
ска не да ни замислити, тога још било
није, али ће бити и нашијех премного
погинуло, јер је Турчин био наври-
о, а било га је преко петнајест
хиљада, више не смјејем казати.
Узело се барјака, чебане, пушака, броја
им се незна. У овом боју били су батаљо-
ни Марков (Миљанов) с Кучима погранич-
ница, пона Ђока (Пејовића), Сердара Шкр-
ња, и Јовице Маркова. Погибију турску
немогу одредити док боље неразумијем
али од почетка рата такве није било. То-
пове од поља нијесу смјели одаљити». Ово
са извјешће добили јучер у јутро, и као
што се види, састављен је на први мах
одма послје битке исте вечери; а јутрос
смо добили шледеће опширније такођер
брзојавно извјешће преко Данилова града:
«Синоћ сам прехитао извјешћем јучерашње
побједе. Ђешише није било од давнијех до-
ба — Бог сами помаже нашем Господару!
Батаљон Ђоков, Шкрњов, Јовице Маркова
војводе Марка и прегранични Кучи задо-
бише за вазда поштене. Турака је посије-
чено на хиљаде, али без чистине нећу на-
значивати. Тјелохранитељ Њажев Понак
Милошев посјекао је 17 Турака живијех.
Војска се уредно била, али је Турака то-
лико било да их никад нећасмо из Куча
повратити, да нијесмо тако јуначки киди-
сали. Од Медуне до Диноша наша војска
и турска одила је помијешана. Ту се тур-
ци крвнички браћаху. Нашијех ће бити
много погинуло, али је ово највећи и нај-
жешћи бој, што је до сада бчо. Турака
је било од 15 до 20 хиљада и 1500 Зебе-
ка. Војска је весела не жали погибије». Други
данашњи брзојав о истој битци на-
ставља: «Још добро неразабрах за јучераш-
њу битку. Јутрос од Медуне до Диноша

купили смо оружје и чебану турску —
сва војска није могла све скупити. Арба-
наси, наши противници, плачкали су без
да им је ко сметао. Жене црногорске и
кучке носе непрестано ствари са бојнога
поља. Сами батаљон Јовице Маркова —
Мартинићки — посјекао је двије хиљаде
глава и узео 6 барјака и то по чистини,
а мислим да није ниједан батаљон мање
од хиљаде смакнуо. Тако смо Граховца
поновили, али и нашијех је премного по-
гинуло и израњивало се — мислим до че-
тири стотине мртвијех и рањенијех. Бјело-
павлића је само на мртво погинуло 41.
Још све разбирамо па ћу јавити».

Тако оружје црногорско на све стра-
не побједоносно напредује у великом по-
дузећу српскога народа; тако непријатељ
српски прелази с једнога на други Бучиј-
до. Дај Боже, да овакви успјеси и напри-
јед буду крунисали јуначка дјела наше
војске; дај Боже, да се брзо одазове на-
шим радоснијем усклицима славе по-
бједоносног оружја српскога са обала
Дрине и Мораве!

Одбору за страдајуће Херцеговце
стигли су ови прилози:

У новцу:

Дамски комитет из Одесе преко г.
Стефана Вучетића од Бјелиц још у мје-
сецу Јунију ф. 700 а. вр., администрација
прашке «Политике» преко «Гл. Црногорца»
50 наполеона, администрација «Покрока»
ф. 300 а. вр, г. Ђорђевић Вуковић из Тр-
та ф. 100 а. вр.

У стварима:

Преко Г Стефана Вучетића од Бјелиц
послао из Одесе 40 пуда различне старе,
бијеле, кончане, робе, крпе, завоје и шар-
пију рањеницима, међу којом и једна ко-
личина шарпије и завоја. Ова роба скуп-
љена је трудом Кијевског Слав. Благотв.
друштва и одеских госпођа: Ларисом
Вучетић Бјеличком, Маријом Пероцић, Јев-
роиновом и грофињом Морков; даље г.
Палаудовим уредником «Новоросиског Те-
леграфа».

Споменутијем корпорацијама и чест-
титим особама изјављујемо овим јавну
захвалност.

Цетиње, 3. Августа 1876.

Одбор за страд. Херцеговце.

ЦЕТИЊЕ, 4. Августа. — Из Биограда
стиже нам радосна вијест, да је Н. Св.
Њагиња Наталија обрավала Србију са
њенијем Нашледећом. Дијелећи ову ра-
дост наше рођене браће у Србији, жели-
мо да се скорим сјединимо у другој све-
српској, заједничкој радости на уранку о-
слобођења укупног народа српскога, што
у Турској страда.

Јучер смо добили шледећи брзо-
јав из Земуна: «Јован Павловић болан с
постеле одведен је у затвор. У Бањски-
јем кланцима бој одпочет. Лажан по-
говор о промени министарства».

Н о в о с т и.

— На Суботићеву интерпелацију, вла-
да је одговорила, да су затвори извршени
ушледе непријатељских агитација проти-
ву државе. Из Карловца пак брзојављају
да је затворен и прото Беговић су дру-
гом двојцом. Хрватска се влада дакле
надмеће са мађарском у — апшењу Срба.

— Из Беча се јавља, да је грчка
влада купила од ратне управе у Бавар-
ској 20 батерија по 6 топова. Топови ће
се опремити жељезницом до Ђенове, а о-
данле трговачким бродом до Пиреја.

ТЕЛЕГРАМ „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА“.

Грахово, 4. Августа.

Главни Књ. стан Гацко у Липни-
ку 2. Авг. — Муктар паша стоји још
једнако у Требињу, како није у ста-
њу, да се опорави од пораза на Ву-
чијем-долу. Прилика је да неће ни
излазити из Требиња, догод му не до-
ђе у помоћ нова војска, о којој
сад дође глас, да је стигла у Мостар.
Сва Херцеговина је чиста од Тура-
ка, који су се сви сабили у градове.
Турске посаде у тијем утврђењима,
као ни Муктар у Требињу не изла-
зе никада ни стопе. То је узрок да
од битке на Вучијем долу до данас
небјеше још боја. Њег. Свј. Књаз
са војском улогорио се на Гацко у
Липник, одакле ће као из средине
пазити и предсудити сваки даљи
покрет Турске војске.

Државна штампарија.